

Visiedocument HOMOSEKSUALITEIT Wijkgemeente Pauluskerk

Referte: Bezinningsdag Kerkenraad wijkgemeente Pauluskerk, Driebergen, 30 oktober 2004.

1. In het bezinningsdagprogramma stonden de volgende vragen centraal: *Wat hebben wij als wijkgemeente Pauluskerk te bieden aan de homofiele medemens? Hoe gaan wij om met de homoseksuele medemens?* Als overkoepelend bijbelgedeelte is gelezen uit Romeinen 15:1-13, *Zwakken en sterken*, met als kerntekst Romeinen 15:7:

Daarom, aanvaardt elkander, zoals ook Christus ons aanvaard heeft.

Daaruit leiden wij af, dat er altijd verschillen zullen zijn in de kerk, maar dat wij op moeten passen met onze oordelen. Principieel daarbij is: zie eerst toe op uzelf. Niet alles zal gedoogd kunnen worden, daarbij passen vermaningen, maar vanuit eensgezindheid, met als doelstelling om elkaar niet kwijt te raken, maar juist bij elkaar te houden.

2. Theoretische beschouwing. Centraal staat dus de vraag: hoe gaan wij in de praktijk om met homofiele medemens. Waarom stellen wij ons die vraag? Omdat zij op onze weg komen. Vanuit het protestants-christelijke veld zijn 3 opvattingen te definiëren. Iedere opvatting heeft haar eigen groep navolgers.
 - a. De eerste opvatting is, dat homofilie iets is waartegen gestreden moet worden. Hierbij zijn reacties aan de orde in de trant van: Ga eerst maar trouwen, of: ga zoeken naar verandering/ therapie/ genezing. Deze benadering wordt verkondigd door 'Different Nederland' (voorheen Stichting evangelische hulp aan homofielen), ook bij monde van Johan van der Sluis. Laatstgenoemde stelt, dat zijn homofiele gevoelens zijn gewijzigd in heteroseksuele. Hij is inmiddels getrouwd. In de praktijk blijkt echter, dat dit niet altijd en niet bij iedereen mogelijk is. Niet iedere wens tot "genezing" leidt tot verandering van de homoseksuele gevoelens.
 - b. De tweede opvatting is, dat homoseksuele gevoelens een realiteit zijn, maar dat deze niet geïmplementeerd mogen worden. Deze opvatting wordt vaak herkend in de rechterflank van de protestantse kerk, waarbij professor Douma één van de vertolkers is. In de praktijk heeft deze opvatting ruimte gegeven aan homofiele christenen. Daarbij wordt in de persoonlijke levenswijze weliswaar een offer gevraagd, maar is dat offer vergelijkbaar met nood in heteroseksuele situaties zonder seksuele relatie, bijvoorbeeld in weduwe- en weduwnaarschap en een handicap in het huwelijk. Hiermee is het een uiting van het leven in een gebroken wereld.
 - c. De derde opvatting is, dat homoseksualiteit¹ een variant is op menselijke seksualiteit, waar we niet te moeilijk over moeten doen, zolang homofiele mensen in liefde en trouw samen leven. Bij deze opvatting past de in de PKN-kerkorde opgenomen voorziening, dat over deze relatie een zegen uitgesproken wordt. Deze inzichten worden met name in de linkerflank van de PKN gedeeld. Achtergrond hierbij is, dat je beter een relatie in liefde en trouw kunt hebben dan wisselende relaties. In dit verband is gememo-

¹ In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen homofilie (de aard) en homoseksualiteit (de praktijk). De bijbel maakt dat onderscheid niet en daar is uitsluitend sprake van homoseksuele praktijken.

reerd, dat Paulus in zijn brieven ook het heteroseksuele huwelijk beschreef als een “noodoplossing” om wisselende relaties (hoererij) te voorkomen als betrokkenen de gave van onthouding niet hebben zoals hij (1 Corintiërs 7:1-9).

3. Bespreking. Binnen deze inzichten zullen wij ons als kerkenraad van een confessionele wijkgemeente een weg moeten zoeken. Daarbij moeten wij zowel zorgvuldig en voorzichtig als duidelijk zijn. Een aantal praktische elementen waarin het thema aan de orde kan komen zijn besluitvorming over ambtsdragers, de geloofsbelijdenis, de toegang tot het Avondmaal en gesprekken op huisbezoeken over die situaties waarin het standpunt van de kerkenraad gevraagd cq. verwoord wordt.

Teneinde een verdere basis te leggen voor onze visie worden successievelijk de plaatsen in de Bijbel besproken, waarin over homofilie gesproken wordt. Dit zijn 7 citaten.

- a. Leviticus 18:22. Deze passage moet gelezen worden als onderdeel van de huwelijkswetten, die aan het volk Israël gegeven zijn als bescherming tegen het hen omringende heidendom.
- b. Leviticus 20:13. Deze passage is onderdeel van reinheidswetten, om het volk te beschermen tegen besmetting en ziektes.
- c. Deuteronomium 23:17-18. In dit bijbelgedeelte worden mannelijke en vrouwelijke prostituees (binnen een heidense cultus) veroordeeld.
- d. Richteren 19:22-26. De schanddaad te Gibea. Hier wordt (op schokkende wijze) het gastrecht van een mannelijke vreemdeling beschermd, die belaagd wordt door mannelijke inwoners van de stad. Zie ook Genesis 19: 4-5.
- e. Romeinen 1:26-27. Hiermee wordt het thema meegenomen naar het Nieuwe Testament. Voor veel interpretoeren zou dit een reden zijn, om oudtestamentische opvattingen over homofilie niet af te doen met een afweging, dat deze alleen maar gezien moeten worden in het licht van oudtestamentische situaties, maar dat wel degelijk het bijzondere en mogelijk afwijkende karakter van homoseksuele gevoelens vanuit bijbels perspectief een tijdlozer vraagstuk is. Daarentegen handelt dit bijbelgedeelte niet zozeer over liefde, in een relatie van liefde en trouw, maar juist over het zondige karakter van wisselende vrijwillige (homoseksuele c.q. biseksuele) contacten, gedreven door lust en nieuwsgierigheid.
- f. 1 Corintiërs 6:9,10. Dit bijbelgedeelte betreft een opsomming van groepen, die als onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods niet zullen beërven. Hier moet vastgesteld worden, dat de oprechte homofiel, die in trouw en liefde leeft, zich in deze opsomming niet herkent en hier ook niet in past.
- g. 1 Timotheüs 1:3-11. Ook in dit bijbelgedeelte is sprake van een opsomming van zonden, waarin de oprechte homofiel, die in liefde en trouw leeft, niet past.

Het bovenstaande overziend, kan geconcludeerd worden dat de Bijbel geen verschuiving ten opzichte van culturen laat zien. Zou seksualiteit een plek hebben in het Koninkrijk? En zou er in het Koninkrijk plaats zijn voor het huwelijk (mede in relatie tot de eerder beschreven opvattingen van Paulus)? Als referentie worden door ons de woorden ervaren van Genesis 1:24:

*Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen,
en zij zullen tot één vlees zijn.*

Seksualiteit is een geschenk van God, waar zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Wel moeten we erkennen dat ook het huwelijk zoals God dat heeft bedoeld niet ongeschonden uit de zondeval is gekomen. M.a.w. het huwelijk van man en vrouw is wel volgens de scheppingsorde maar het is niet meer volmaakt. Rondom thema's van (homo)seksualiteit moeten wij ons als wijkgemeente ontvankelijk opstellen, en we moeten ook gastvrij zijn als wijkgemeente met iedereen die het contact met ons zoekt, maar we moeten wel grenzen (durven) stellen. Het beleid van de kerkenraad op dit gebied wordt daarmee in een bredere context geplaatst en raakt daarmee ook thema's als samenleven en samenwonen. Daarbij sluit het aan op beleid dat we eerder dit jaar geformuleerd hebben voor bijvoorbeeld doopaanvragen van kinderen van niet getrouwde ouders. Beleidslijn daarbij is, dat niet eerder tot doop overgegaan wordt, dan dat de ouders gehuwd zijn.

De kerkenraad komt tevens tot de conclusie, dat de drie opvattingen over homoseksualiteit in ons beleid naast elkaar zouden kunnen bestaan en wij als kerkenraad geen expliciete keuze voor een bepaald rolmodel zouden hoeven te maken. Dat betekent, dat

-diegenen die strijden tegen homofiele gevoelens en homoseksuele verlangens kunnen rekenen op onze steun;

-de wijkgemeente zich open zou moeten stellen voor alle kerkelijke ambten en rechten voor de broeders en zusters waarvan homoseksuele gevoelens en verlangens een realiteit zijn maar die deze niet praktiseren;

-de wijkgemeente gastvrij is voor homoseksuele broeders en zusters die in een relatie van liefde en trouw met elkaar samenleven, maar grenzen stelt aan de mate waarin dezen deel kunnen hebben aan kerkelijke ambten.

4. De praktijk. Vervolgens is gesproken over een aantal praktische vraagstukken op dit gebied, die gevoerd zouden kunnen worden met de bovenstaande conclusies. De afwegingen zijn gemaakt naar aanleiding van een vijftal vragen:

a. Hoe gaan we in het pastoraat om met homoseksualiteit?

b. Mogen samenlevende homoseksuelen de geloofsbelijdenis afleggen?

c. Mogen samenlevende homoseksuelen zich uitgenodigd weten tot het Heilig Avondmaal?

d. Willen we in kerkenraadsverband homoseksuele broeders of zusters in Christus, die in een relatie samenleven, kandidaat stellen voor een kerkelijk ambt?

e. Willen wij in onze wijkgemeente doopverzoeken honoreren van homoseksuele partners die in een relatie samenleven?

In de afwegingen tijdens de bezinning zijn we tot de volgende opstelling gekomen.

Ad a. Pastoraat. Onze houding als kerkenraadslid moet zijn: *je mag er zijn*. Gemeenteleden mogen zich opgenomen weten in onze gemeente. Wat hebben wij dan te bieden als we toch grenzen stellen? Eerst maar eens luisteren. Als er standpunten gevraagd worden is het nog vroeg genoeg. Gehoord worden is al een eerste belangrijke invulling van leniging van pastorale nood. Als gevraagd wordt om standpunten met betrekking tot avondmaal, geloofsbelijdenis, vervulling van een kerkelijk ambt of anderszins gaat

een nadere fase in. Wel acht de kerkenraad het van belang, om de kennis op dit gebied niet te versnipperen, maar om deze te bundelen in één of een klein aantal kerkenraadsleden, die zich in dit onderwerp verder kunnen verdiepen. Zij kunnen daarbij gebruik maken van alle literatuur en standpuntontwikkeling die momenteel binnen en buiten de PKN aan de orde is. Daarmee wordt voorkomen, dat kennisontwikkeling te oppervlakkig (want verspreid over individuele kerkenraadsleden) blijft. Deze kerkenraadsleden kunnen dan tevens als vertrouwenspersoon gaan fungeren. Overigens zou dit een model kunnen zijn, dat op meerdere thema's toegepast kan worden, zodat we ouderlingen en diakenen niet alleen naar een blok indelen, maar ook naar een kennis- of beleidsonderwerp.

Ad b en c. Dit betreft twee onderwerpen (geloofsbelijdenis en avondmaal) waar een grote persoonlijke verantwoording en persoonlijk initiatief geldt. Voor betrokkenen persoonlijk moet de vraag beantwoord worden: *Kan ik er goed mee voor God staan?* Als die vraag en de vragen inzake de geloofsbelijdenis positief beantwoord worden, is er in principe geen beletsel voor het doen van de openbare belijdenis van het geloof. Dat geeft dan ook toegang tot het Heilig Avondmaal. Vanuit het perspectief van de kerkenraad wordt hieraan wel verbonden, dat daarmee geen goedkeuring aan de relatie gegeven wordt. De kerkenraad isoleert hiermee het doen van geloofsbelijdenis van het nemen van verantwoording over iemands persoonlijke levenswijze². Daarbij moet ook als uitgangspunt gehanteerd worden, dat het afleggen van openbare belijdenis van het geloof niet het slotstuk is van levensheiliging, maar dat verdere levensheiliging verwacht mag worden nadat geloofsbelijdenis is afgelegd.

Ad d. Bij een benoeming tot ambtsdrager is de draagkracht bij de gemeente als additioneel criterium van belang. In dit verband moet vastgesteld worden dat de kerkenraad huiver heeft bij de weging van het derde model ("homoseksualiteit is een variatie van de menselijke seksualiteit en past in een relatie die gebaseerd is op liefde en vertrouwen") en als zodanig een mogelijke kandidaat voor een ambt, die homofiel is en dit praktiseert in een relatie, als te kwetsbaar voor een functioneren in kerkenraadsverband ervaart. De kerkenraad kan wel instemmen met homofiele broeders en zusters in het ambt van ouderling, diaken of rentmeester die passen in het eerste c.q. het tweede model.

Ad e. Een doop is een opname in het verbond. De kerkenraad heeft op dit moment onvoldoende overwegingen om hier een beleid in te formuleren. Wel wordt ervaren, dat met het instemmen van het doen van geloofsbelijdenis nog niet zomaar geconcludeerd kan worden, dat daarmee ingestemd kan worden met de doop van kinderen van homofiele partners die in een relatie samenleven. Ook is daarbij van belang hoe het kind in het leefverband is terecht gekomen (adoptie, draagmoeder e.d.).

5. Ten slotte. Na uitvoerige overweging komt de kerkenraad van wijkgemeente Pauluskerk na rijp beraad tot de volgende conclusies.
 - a. *Daarom, aanvaardt elkander, zoals ook Christus ons aanvaard heeft.* Deze tekst uit Romeinen 15:7 mag onze leidraad zijn. Vanuit pastorale verantwoordelijkheid zal gelden: je mag er zijn.
 - b. Het thema homoseksualiteit uit zich binnen de protestantse gemeenschap in drie visies. Naar de mening van de wijkkerkenraad kunnen deze visies naast elkaar bestaan en is een expliciete keuze voor één van de drie modellen niet aan de orde.
 - c. We willen alle mensen die een homofiele geaardheid hebben, maar in onthouding leven als volwaar-

² De aanwezigen waren hierin niet unaniem.

dige leden in onze wijkgemeente opnemen. Wij willen hen ook van harte steunen en bijzondere aandacht geven op deze voor hen niet gemakkelijke weg. Dat geldt ook voor hen die binnen een huwelijksrelatie met homofiele gevoelens te maken hebben.

Wij willen met mensen die een homofiele geaardheid hebben, en samenwonen met iemand die ook een homofiele geaardheid heeft, en die te kennen hebben gegeven met de wijkgemeente Pauluskerk te willen meeleven op de volgende wijze in gesprek gaan. Indien deze mensen na een gesprek met een vertegenwoordiging van de kerkenraad hebben laten blijken dat zij :

- kennis hebben genomen van de verscheiden opvattingen die hierover in de wijkkerkenraad en de gemeente bestaan en ook weet hebben van de argumenten vanuit de Schrift waarop deze opvattingen zijn gebaseerd,
- volledig monogaam leven,
- een zuiver en echt verlangen hebben om openbare geloofsbelijdenis te doen en/of deel te nemen aan het Heilig Avondmaal,
- bereid zijn om op bescheiden wijze hun plaats in de gemeente in te nemen, daarbij rekening houdend met de verschillende opvattingen binnen de gemeente omtrent hun leefwijze,

dan zal de kerkenraad zich ernstig beraden op de vraag of het doen van geloofsbelijdenis en/of de toegang tot het Heilig Avondmaal in dit geval nog wel ontzegd kan worden.

d. De kerkenraad acht het van belang, om de kennis over het thema homoseksualiteit niet te versnipperen, maar om deze te bundelen in één of een klein aantal kerkenraadsleden, die zich in dit onderwerp verder kunnen verdiepen. Daarmee wordt voorkomen, dat kennisontwikkeling te oppervlakkig (verspreid over individuele kerkenraadsleden) blijft. Deze kerkenraadsleden kunnen dan tevens als vertrouwenspersoon gaan fungeren.

e. Een consistent beleid op het gebied van homoseksualiteit is niet los te zien van een bredere context, waarin beleid geformuleerd wordt over liefde en trouw in relaties en als zodanig opvattingen geformuleerd zijn op het gebied van samenleven en samenwonen.